

Historian's Office Library

The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints

No. ~~U~~ Rare
M205.5
4194.2 Call M205.5
v.8 No. U19W
Items v.8
1855

41. 31

\

Presented to

The Church Historian Office
Great Salt Lake City, U.S.
by the Author,

Dan Jones.

Aldgorn Seion Office
Swansea, Wales,
Janr. 4. 1856.

UDGORN SEION,

NRU

SEREN Y SAINT;

YN CYNNWYS

EGWYDDORION "GORUCHWYLIAETH CYFLA WY-
DER YR AMSEROEDD,"

MEWN

TRAETHODAU, LLYTHYRON, HANESION,
PRYDYDDIAETH, &c.

"A mi a osodais wylwyr arnoch chwi, gan ddywedyd, Gwrandewch ar
sain yr udgoru."—JER. vi, 17.

"Moll drigolion y byd, a phreswylwyr y ddaear, gwelwch pan gyfodo efe
fauer ar y maynyddoedd, a chlywch pan udgauo ag udgorn."—ESA. xviii, 3.

CYFROL VIII.

ABERTAWY:

ARGRAFFWYD, CYHOEDDWDYD, AC AR WERTH GAN D. JONES.

1855.

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
Corporation of the Presiding Bishop, The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints

RHAGYMATRODD.

PRIF hynodweddau yr wythfed gyfrol o UDGORN SEION ydynt, wrthgyferbyniadau doethineb ddwyfol yn sefydlu teyrnas Dduw ar ddadfeiliadau teyrnasoedd y byd, v rhai a wywant dan ddylanwad ffolineb "doethineb ddynol;" ynddi gwelir esiamplau galarus o ymgyrchiadau duwinyddion, golygyddion, tywysogion.—teyrnasoedd yn crynhoi eu nherthoedd yn henbleth yn erbyn eu gilydd i ryfel ysgrifellau, geiriau, cyfiegrau, a drylliau yn eu pangau angeuol i gynnal eu llywodraethiau; ceir ynddi gip drem hefyd. yma a thraw, drwy gymmylau rhvfelawg ein hawyrgylch ar deyrnas yr hedd o'i chvchwyniad, fel "carreg a dorwyd o'r mynydd nid o waith llaw;" ar ei threigliadau anturus a gorchfygus trwy deyrnasoedd y byd, ac ar rymusder cynnyddol ei chylchdroadau yn chwilfriwio gau-ddelwau Babilonia yn llwch.

Po uwchaf adleisiadau udgyrn y Babilon benfeddw yn gwahodd gwledydd i chwareulawr rhuddiog y rhyfel, uwchaf fyth y bloeddia UDGORN SEION. a phob bloedd yn uwchfyth, ar blant Seion, "Deuwch allan o honi hi fy mhobl i na fyddwch gyfranogion o'i phechodau, fel na dderbynioch o'i phlâau."

Tra y gwelir ymbleidiau, cenfigenau, a gau-grefyddau wedi gwau sachlen ddu dew i andoi wynebpryd awyrgylch gwlad anghrist â chaddug, drwy yr hon ni thewyna belydr o oleuni "Haul cyflawnder" yn uniongyrchol, arweinia *Seren y Saint* bererinion blant y nef o gam i gam drwy ddyrys anialwch y byd i'w nhoddfa glud i blith "sâr y boreu" yn Seion.

Tra y mawrygwn ein braint fwy-fwy, o gyfrol bwy gilydd o gael cyd-filwrio a'n cyd-filwyr, crefwn eu cymhorth i udganu yn groewach a phereiddiach ar *ddechreu* ein cyfrol ddyfodol, ar nad pwy udganwr a'i diwedda.

" Adref, adref, blant yr Arglwydd,

Galwad sydd i dd'od yn ebrwydd,"

fydd blaenaf, uchaf, ac olaf lais eich HUDGORN, nad pwy a fo, nes adref y delo y gwanaf o blant Seion. Sain cywir, a'n elir, a grymusder y gwir i dreiddio i galonau ein earllenwyr rhodded Nêr i bwy bynag a chwytho drwy HUDGORN SEION yw, ac a fydd taeraf ac olaf weddi, eich—

GOLYGYDD,

LLYTHYR

ODDIWRTH

CAPT. D. JONES AT WM. PHILLIPS,

IN CYNWYS

NEWYDDION O SEION.

Dinas Manti, Mawrth, 1851.

FY ANWYL FRAWD PHILLIPS,—Gyda phleser y cyfrinachaf a chwi trwy lythyr, yn abaennoldeb pob cyfrwng arall; er nad yw *llythyr*, ond cyfrwng gwael i drosglwyddo fy meddyliau aml o barthed i, a'm teimladau hiraethlon tuag atoch chwi, tuag at fy anwyl frodyr yn yr offeiriadaeth, ynghyd a'r holl Saint anwyl yna. Credwch fi nad ydych byth un diwrnod o'm meddwl, ac y mae dymuniadau gorenaf fy nghalon yn cael eu hoffrymu oddiar yr allor deuluaidd i fyny yn feunyddiol ar eich rhan, at yr Hwn a ddichon eich cadw chwi yn ddiogel, a'ch casglu yn nghyd i'w waredfan; lle y cewch glywed sŵn hyfryd ganiadau Seion sudd-ygoliaethus, yn lle cael awfrdanu eich clustiau gan ochain a gruddfanau trancedig cyfeillion, perthynasau, ac anwyliaid; lle y cwrddwch â brawd a ffrind â gŵen siriol ar eu gruddiau, yn *index* o galon lawen a didwyll, yn lle fel y mae yna, yn cael eich poeni gan olwg eichlyd, a rhincian dannedd arnoch ar hyd yr heolydd, gan y rhai ag y dymunech eu lleoli; megys y cefais innau tra yna. Mae awydd, lond fy mryd, er pob peth a fu, am weled lluoedd Cymru yn mwynhau y ddysgeidiaeth, y llonyddwch, a'r heddwch sydd yma; a'r waredigaeth rhag afiechyd; plaâu, a'r gormes ag sydd, yn ol pob hanesion a phrophwydoliaethau, yn parhau i ysgubo trigolion truenns y byd yna i fyd yr ysbrydoedd, parod neu beidio, ac yn sathru y gweddill dan eu garnau haiarnaid i'r llwch heb obaith am ymwared. Buan y delo y dydd y cewch oll weled eich hunain, ac y caffwyf finnan y plaser o'ch cwmni, yn nyffrynoedd y mynyddoedd heddychol ac iachus hyn, ac yn mwynhau eich gwala o dir ffrwythlon i'w lasurio, heb delu rhent na nemawr o dreth i neb am dano, a

digon o gyflog i'ch boddlonrwydd, am bob celfyddydiaeth; i.e., pan y ceuch chwli, megys ag y ca pawb ereill yma, gyflawn fwynhad o'r holl elfenau, eiddo a chynnysgaeth ein Tad i'w blant. A cheuch hefyd berffaith gyfraith rhyddid i'ch amddiffyn yn eich holl iawnderau, ac i'ch liannog i wneŷd pob daioni, ac hefyd i'ch cospi am y trosedd lleiaf a wnewch yn wybodus. Ein swyddwyr eglwysig a gwladwriaethol ydynt yma o honom ein hunain, o'r diwedd, megys ag y prophwydodd Esaiah, y byddai ar y Saint yn y *dyddiau diweddaf*. Daeth y newydd yma yn ddiweddar fod yr Unol Daleithiau wedi caniatáu i ni yma fod yn Diriogaeth, a dewis ein parchus Lywydd B. Young yn Llywydd; a chaniatasant anrhegion *haelionus* i'r Diriogaeth Newydd, ac ystyried pwy ydynt. Mae ein cyffiniau yn cyrhaedd i'r deau hyd ledred 37 gradd gogleddol. Da y dywedodd ein Brenin, "Byddwch gall fel y sarff, a diniwed fel y colomenod," a da fyddai i'w ddeiliaid oll gofio hyn yn barhaus.

Mac sefyllfa y Saint yma yn dra llwyddiannus, yn ysbrydol a thymmorol. Cynnyrcha y dyffrynoedd hyn wenith, haidd, ceirch, cloron, a phob amrywiaeth o gnydiau a llysiâu ag a dyfant yn Mhrydain; eithr yn llawer mwy toreithiog, a llai o drafael, ond, yn unig y dwfrhau, yr hyn sydd yn orchwyl manwl a dyfal, o herwydd nad oes yma ddigonedd o wlawogydd yn yr haf heb hyn. Y modd ag y dwfrheir yr ŷd yw drwy agoryd cwysau â'r aradr, wedi hau, yohydig droedfeddi oddi wrth en gilydd, mewn modd ag y rheda y dwfr yn araf ar hyd-ddynt; yr hwn a geir o'r asonydd cyfagos drwy ffosydd a dorwyd i'r perwyl. Ac y mae y tiroedd hyn o'r fath natur fel ag y treiddia dwfr drwy'r oll o'r cwysau hyn mewn ychydig oriau; ac yna troir y dwfr ymaith efallai am wythnos, mwy neu lai. Fel hyn cynnyrchir yn gyffredin 40 bwshel yr erw o wenith, nid anfynych ychwaneg; a gwn am rai a gawsant y sŵm anhygoel o dros 200 bwshel ar ol heuad un bwshel, peth angbyffredin oedd hyn er ei fod yn wir am yr nchod. Gwenith California a beuir yma fwaŷ, yr hwn a gynnyrcha amryw wellt ar bob hedyn, weithiau ugeiniau, canys rhifais hwy fy hunan; a'r tywysenau yn florchi i amryw, o gryn faintioli, o herwydd yr hyn gelwir un math y "saith penog." Pris y gwenith yn awr yw 2 ddolar 50 cents i 3 dolar y bwshel; bu ei bris er's tro yn ol yn uwch o lawer; ac yn yr haf diweddaf, i'r ymfudwyr, bu cyn ucheled â 25 cents y pwys am flawd, ceirch a haidd ychydig yn

fhatach; cloron tua dolar y bwshel, ymenyn 50 cents, cawa yr un bris neu lai. Cyflogau crefftwyr ydynt o 2 ddolar i 4 dolar, gweithwyr o 1 i 2 dolar y dydd. Wrth y mis, o 12 i 20 dolar y mis am y flwyddyn; ac yr wyf fi yn awr yn talu i un o'r bechgyn Cymreig o gyflog, 200 dolar y flwyddyn, a'i fwyd a'i olch, ac i un crwt arall tu 15 oed, 100 dolar. Hefyd i forwyn, 1 dolar a 50 cent yr wythnos, a dolar i'r llall, sef Cymry; y gyflog gyffredin i forwynion yw dolar yr wythnos, ac yr oedd galwad nawr am ferched Cymru, hyd onid aethant yn rhy drachwantus am gyflog. Yr wyf yn ysgrifenu fel hyn am y Dyffrynoedd hyn yn gyffredinol, ac nid am ryw fan yn neillduol, rhag i chwi fy nghamddeall.

Yn y gymmanfa ddiweddar, dymunodd y Llywydd Young arnaf fi wrth fy enw ar gyhoedd i ymfudo i'r fan hon, sef San Pete, ac felly y daethum yn yr Hydref. Mae hwn yn ddyffryn gwych a manteisiol i gyfanneddu ynddo, er nad yw cymmaint â Dyffryn y Llyn Halen Fawr; etto, yn fwy manteisiol mewn rhai ystyr-iaethau, megys, y mae yma fwy o helaethrwydd o dir, hawddach ei lasurio a'i dwfrhau, mewn cyfartalwch i'r trigolion, nag y sydd yn awr yno; o herwydd fe synech fel y mae yno wedi ei sefydlu eisoes! Hawddach o lawer cael coed, caead, tanwydd, &c., yma. Yn hanes fy nhaith i'r deau y llynedd, cewch hanes sefydliad y lle hwn; ac y mae wedi cyunyddu eisoes hyd nes y mae yma rai cannoedd o dai cysurus, a theuluoedd mwyaf cariadus, buch-eddol a beddychol ar a welais erioed. Dim gair croes, dim rhegu, dim gormes nac aughyfiawnder ni welais er pan wyf yma. Mae genym dy addoliad helaeth a chysurus, yr hwn a orlenwir bob Sul o bobl siriol a dedwydd, cedwir ysgol ynddo bob dydd, ac mae yn rhy fach, fel ag y gorfu i ni adeiladu ysgoldy arall yn ddiweddar. Cedwir ynddynt ryw gyrddau bob nos trwy yr wythnos. Adeiladwyd yma hefyd er pan ag y tiriais i yma, felin salu yd, melin lifo coed, *laths*, a *shingles*. Mae yma siop, yn yr hon y gellir cael y nwyddau cyffredin a fynoch braidd, ac nid yw y prisiau mor wahanol i'r Taleithiau ag a feddylicch, oddieithr ambell beth. Llafurir yn un cauad, amryw filoedd o erwau o dir, ac y mae yn bleserus gweled mor unol a brawdol y cyd-weithia pawb er lles yr oll yn mhob peth, ac mewn gwirionedd y gellir dweyd am y bobl hyn, mai, "pa beth bynag yr ymaflo eu dwylaw ynddo i'w wneuthur, gwnant ef (yn ewyllysgar), ac a'u holl egni." Medd-

ylid mai awydd pob un i'w adeiladu y deyrnas, ac wrth hyn yn unig yr adeilada ei hun. Y newydd nesaf a lawenycha eich calonau chwi oll, mi wn wrthf fy hunan. Cenwch chwi wasgar-edigion Seion drwy'r byd! ië, llawenhewch yn Ynysydd Prydainig y môr, canys yr Arglwydd Dduw, er eich mwyn chwi a fyrha ei waith mawr, ac a'i gwna yn fyr mewn cyflawnder! Mae teml iddo Ef ar gael eu hadeiladu yn Seion, yn yr hon y caiff eich eneidiau sychedig chwithau ddrachtio o ffynnon ddi-hysbydd o wybodaeth am Dduw, a'r iawn drefn o'i addoli; am y nefoedd, ei chyfreithiau, ei mwyniant a'i gogoniant: a lle y cewch trwy ddarpariadau ac ordiuhadau dwyfol eich addasu i gymdeithasu a'i thrigolion, a'ch dysgu befyd yn yr *ethics* perffaith a arferir yn ei "thrigfan dragywyddol" hi. Ië, cewch yn eich amser ac yn ol eich ffyddlondeb feddu cyflawnder a nerthoedd yr offeiriadaeth, ag sydd yn llywodraethu yno, ac mhob man arall:—ac wedi cwblhau eich gwaith, a rhoddi i Dduw ac i'w weision, ddigon o brofion o'ch ffyddlondeb, ac o'ch teilyngdod, cewch fynedfa hel-aeth i mewn trwy y pyrth i'r DEML yn gyntaf, ac yna o borth i borth, hyd y santeiddiolaf! Gwyn fyd y dedwyddolion hyny! Onid yw y ddysgwylliaeth am y fath fwynhad,—am gael grym crefydd, am gael y ffydd hono a roddwyd unwaith i'r Saint, yn werth pob ymdrech a dyoddef? Dyma swm rhywbeth yn debyg i sylwedd crefydd, a doethineb ddwyfol; yr hyn yn unig a ddiwalla yr eneidisu awyddus ag a gawsant brofi o flaenffrwyth yr Ysbryd Glân. Wel, Saint hynaws, er eich cysur a'ch ymroad, sicrhaf fod yr amser dedwydd wrth y drws; ië, y cyfnod ag yr hiraetha eich eneidiau am dano. Y peth ag y dysgwn chwi tra yna yn aml, a chyda maelysdra nefolaidd, ei fod yn agos. O nage, fy ngharedion, nid twyll yw Mormoniaeth mewn dim a ddysgais i chwi, serch fod rhai yn twyllu eu hunain trwyddi. Iddynt hwy y bydd y golled annhraethadwy, ond i'r ffyddloniaid oll, dyry fwy na all tafod draethu, o fendithion, a gogoniant, a bywydau diderfyn i'w mwynhau. Beth ychwaneg a ddywedaf o'r pellder hyn? Gwyddoch eich dyledswyddau, ufyddhewch i'r offeiriadaeth sydd yn eich plith; ac os cynnaliwch hwynt trwy eich ffydd, a'ch gweddiau, a'ch ufydd-dod, hwy a'ch arweiniant oll yn ddiogel mewn pryd i fwynhad o'r oll ag a chwennycha eich calonau; ië, ac ychwaneg nag a ddaeth i'ch calonau i ddych-yddygu: eithr cofiwch, mai anghenrhaid cael profiad o'ch

fydd chwi yn mhob peth, bob amser. Dyweda Duw, "y profa efe ei bobl yn mhob peth," ac felly ni feddylia rai pethau yn unig. Dysgwyliwch hyn ynte, a gwyliwch ac ymfucheddwch yn gwir heddyw, tra y gelwir hi heddyw, ac felly, chwi a barhewch hyd y diwedd.

Yn mbellach ar y pen hwn dywedaf i'm ddeall trwy gyfrinach ddiweddar oddiwrth y Llywydd Young, eu bod yn bwriadu dechreu rhoi cynnysgaethiadau yn y Council House, yr hwn sydd yn adeilad helaeth a bardd, newydd ei gwblau, pan y dechreu sylfaeniad y Deml, i'r rhai yn gyntaf ag sydd yn myned ar genadaethau tramor. Cyn sylfaeniad yr hon, adeiladant fur o geryg oddiamgylch y Temple Block, yr hwn a gynnwysa ddeg erw ysgwar; yr hwn fur a fydd yn bedair troedfedd o drwch, ac wyth o uchder; ar ben yr hwn y bydd mur o briddfeini yn wyth troedfedd, a chwech troedfedd o *pickets* ar ben hyny. Bydd yn y mur hwn amryw byrtb, y rhai a warchaeir gan geidwaid: a'r penderfyniad diysgog yw, nad â i mewn trwy y pyrth hyn *ddim aflan* mewn un modd, na than un amgylchiad. Canys ar yr ammodau hyny yn unig, os sylwasoch, y rhoddodd yr Arglwydd addewid o'i bresenoldeb yn y temlau ereill a adeiladwyd; etto ymlusgodd rhai aflan a drwg i'r rhai hyny, o herwydd yr oedd amgylchiadau y Saint yn gyfryw nad ellid eu lluddias fel y gellir yma. Gwneir cledrffordd haiarn i gludo y ceryg o'r mynydd i'r mur. Ac nid yn unig dyna'r oll sydd yn myned yn mlaen yma, eithr mwy o lawer nag a allaf fi trwy lythyr, eu mynegi i chwi. Mewn gair, mae y byd newydd hwn eisoes yn gwisgo wynebpryd siriol henafiaeth, a'i drigolion diwyd yn llanw cymmeriad y dynionach bach a diwyd a row'd ar y lle, sef "Deseret," yr hyn o'i gyfieithu yw, Gwenyn y mel. Mae yma bedair o ddinasoedd eisoes wedi eu sefydlu, eu cyssegru, eu cyfanneddu, ac yn cael eu hadeiladu yn rhyfeddol o gyflym, sef Dinas y Llyn Halen Fawr, Dinas Ogden (40 mynyd i'r gogledd), Dinas Provo (46 mynyd i'r deau), a Dinas Manti (130½ mynyd i'r deau o'r Llyn Halen), sef y fan a elwid gynt, San Pete. Mae cerbydau wedi cael eu darparu a'u sefydlu i redeg bob wythnos oddiyma i Ogden, pa rai a ddechreuant mor gynted ag yr agora y gwanwyn. Mae pontydd wedi cael eu gwneyd dros yr afonydd, a'r ffordd yr holl bellder wedi cael ei gwneuthur. Mae amryw drefedigaethau wedi eu sefydlu yma a thraw drwy Ddyffryn Utah, ac yn nghwr gogleddol y dyffryn hwn, a melinau wedi eu gwneyd y gauaf hwn. Mewn gair, mae dyffrynoedd y mynyddoedd am gannoedd o filltiroedd eisoes yn fyw o drigolion! Syndod, yr ymgasglu sydd yma o'r byd dwyreiniol; gellid meddwl fod ei drigolion oll braidd wedi myned oddicartref, rbwng y Saint a ddont yma, a'r holl filoedd a aethant drwodd yma i wlad yr aur. Mae rhyw gyffroad digyfelyb yn bod, o leiaf! Heblaw hyn, ymfudodd cwmni, yn cynnwys llawer o deuluoedd, nis gwn yn iawn pa nifer, ond yn mbell dros gant, o tan lywyddiaeth G. A. Smith, o Ddyffryn y Llyn Halen Fawr i ddyffryn y Llyn Halen Fach, yn Ionawr diweddaf, yn

A ni yma, sef yr Utahs, fod rhai o'u blaenoriaid hwy yn arferol o fyned braidd bob haf i'r deau oddeutu taith deg diwrnod, i farsienda gyda phobl wynion, pa rai, ebe hwy, a wnant ac a wisgant ddillad cyffelyb i'r Mormoniaid; a bod eu benywod yn llawer glanach na hwynt. Eu bod yn llafurio y ddaear, ac yn aredig ag un ceffyl mawr, tew, ag aradr haiarn,—fod eu hoffer ceffylau yn fath o *web gref* o'u gwaith eu hunain. Dangosasant i mi wrth-banau gwlanen a brynasant yno, y rhai sydd o gyffelyb wneuthuriad i waead cartrefol Cymru. Gwnant rai o amryw liwiau, a rhesi duon neu leision mewn gwyn, mewn ereill. Dyweda yr Indiaid hyn eu bod hwy yn bur goelgrefyddol—eu bod yn credu mewn dewiniaid, swynwyr, &c., a bod un dyn yn marchogaeth adref o'r coed ar bren anferth, heb ddim gweledig yn ei lusgo! &c. Druain o honynt os ynt yn fwy coelgrefyddol na'r Indiaid hyn. Dysgwyliaf ychwaneg o'u hanes pau y dychwela rhai o'r personau a fu yn eu plith, a chewch hanes helaethach etto. Cwynai y brawd Davis fod y darnau yn hirion y llynedd, ond ofnaf y byddwch chwi yr un feddwl ag ef yn awr, os na therfynaf bellach. Ond naill ai *feast* ai *famine* sydd rbyngom o hyd, ac ni all fod yn amgen yn awr. Eithr rhaid terfynu bellach, gan ymborthi ar yr hanesion a feddaf am danoch yn yr UDGORN, &c., hyd yr Hydref nesaf mae'n debyg, pryd y dysgwyliaf wledd, drwy gael eich hanesion am y flwyddyn drwy yr UDGORN, a llythrau cynnwysfawr a ddysgwyliaf oddiwrth lawer o honoch.

Mae yr oll o'r teuluoedd a ddaeth yma yn fyw ac yn iach o ran dim a glywais, ac ni allant lai na gwneyd yn dda yn y wlad hon, a phawb a geisiant. Aeth amryw Gymry drwodd yma i wlad yr aur, a chyda hwynt neb o'r Cymry ond Thos. John. Difyrus iawn genyf weled, pe bai ond enwau fy hen frodyr selog a chydweithwyr, megys Thos. Pugh, Howel Williams, T. Giles, David John, Thomas Rees, John Thomas, Eli. Edwards, Robert Evans, Jos. Davies, D. Williams, Wm. Williams a'i deulu, &c., &c., eithr nid oes le i enwi yr oll na'r hanner ag sydd yn agos at fy nghalon beunydd, eithr neb yn fwy na'ch hunan, a'm hynaws frodyr John Davis a Wm. Howells; cyfieithais ei lythyr, a chyhoeddwyd ef yn y "Deseret News" ar ddymuniad y Llywydd B. Young. Bwriadaf ysgrifenu ato ef yn fuan, a gadewch iddo glywed y llythyr hwn. Gweddiwch drosto, fel y gwnaf fi beunydd. Fy serch gwresocaf at y brodyr uchod a'u teuluoedd, yn nghyd a'm holl gydnabod, a'r holl Saint anwyl yna. A'm dymuniad penaf i yw, byddwch selog, addfwyn a duwiol, a gweddiwch yn barhaus dros eich gilydd, dros lwyddiant Seion, a thros eich annheilwng frawd yn yr Arglwydd.

DAN JONES.

Cyhoeddwyd, ac ar werth gan Wm. Phillips, 14, Castle Street, Glebelaud, Merthyr Tydfil.

